

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Transatlantiske handelsforbindelser og EØSU's synspunkter om øget samarbejde og en eventuel frihandelsaftale mellem EU og USA«

(initiativudtalelse)

(2014/C 424/02)

Ordfører: **Jacek Krawczyk**

Medordfører: **Sandy Boyle**

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede på sin plenarforsamling den 11. juli 2013 under henvisning til forretningsordenens artikel 29, stk. 2, på eget initiativ at afgive udtalelse om:

»Transatlantiske handelsforbindelser og EØSU's synspunkter om øget samarbejde og en eventuel frihandelsaftale mellem EU og USA«.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Eksterne Forbindelser, som vedtog sin udtalelse den 20. maj 2014.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på den 499. plenarforsamling den 4.-5. juni 2014, mødet den 4. juni 2014, følgende udtalelse med 187 stemmer for, 7 imod og 10 hverken for eller imod:

1. Konklusioner

1.1 Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg mener, at en vellykket transatlantisk handels- og investeringspartnerskabsaftale (*Transatlantic Trade and Investment Partnership*, TTIP) kan bidrage væsentligt til at skabe reel vækst og optimisme. Genopretningen efter den økonomiske og finansielle krise i 2008 går trægt, og derfor vil en velafbalanceret aftale kunne medvirke til at genoprette den økonomiske vækst og jobskabelsen i Europa.

1.2 Udvalget bifalder de vigtige muligheder, der ligger i en bred handelsaftale mellem EU og USA, ikke bare med hensyn til at øge handlen og investeringerne på tværs af Atlanterhavet, men også fordi en sådan aftale vil kunne bidrage til at udvikle bedre globale regler og standarder, som vil gavne hele det multilaterale handelssystem.

1.3 På baggrund af det udbredte og berettigede krav fra EU's borgere om fuld gennemsigtighed i handelsforhandlingerne henleder EØSU Rådets og Kommissionens opmærksomhed på behovet for konsekvent og nøje at overholde artikel 218, især stk. 10, i TEUF, som lyder: »Europa Parlamentet skal straks underrettes fuldt ud i alle faser af proceduren«.

1.4 I tråd med Lissabonstrategien er det uomgængeligt, at Kommissionen anerkender EØSU's institutionelle rolle i hele forhandlingsforløbet vedrørende TTIP. Hvis en sådan aftale skal opnå bred offentlig opbakning, er det afgørende, at der hersker fuld gennemsigtighed omkring processen, og at udvalget og andre aktører fra civilsamfundet bliver hørt. Interessenterne skal have indblik i tekstmaterialet på så tidligt et tidspunkt som muligt.

1.5 Det er vigtigt at sikre, at fordelene ved TTIP kommer alle aktører ligeligt til gode, det være sig erhvervslivet, arbejdstagerne, forbrugerne og borgerne.

1.6 Efterhånden som forhandlingerne skrider frem og resultaterne af konsekvensanalyserne foreligger, skal de statistiske fremskrivninger og økonomiske prognoser ajourføres og overvåges.

1.7 TTIP vil give væsentlige fordele på lovgivningsområdet. Det er helt centralt, at begge parter har afgivet klare løfter om, at TTIP ikke vil sænke de nuværende standarder. Disse løfter skal indfris, hvis der skal opnås bred offentlig og politisk opbakning. Udvalget forbeholder sig retten til at bedømme de mulige resultater i lyset af disse aspekter.

1.8 Til forskel fra næsten alle andre bilaterale handelsaftaler er de potentielle besparelser og fordele ved TTIP knyttet til ikke-toldmæssige handelshindringer. Selv om toldreduktion sandsynligvis kun vil tegne sig for ca. 20 % af besparelserne, findes der særligt høje toldsatser inden for bestemte nøglesektorer, som man bør tage fat i. Det er vigtigt at sikre gensidighed, når det gælder markedsadgang.

1.9 Det er overordentlig vigtigt, at der udarbejdes et solidt kapitel om handel og bæredygtig udvikling. Dette aspekt vil blive fulgt nøje af civilsamfundet på begge sider af Atlanterhavet.

1.10 Transatlantiske investeringer kan bidrage væsentligt til at sætte skub i væksten. Forslaget om at indarbejde en procedure for tvistbilæggelse mellem investor og stat (*Investor State Dispute Settlement*, ISDS) har givet anledning til stor bekymring blandt borgerne på begge sider af Atlanterhavet. Kommissionens har iværksat en offentlig onlinehøring om *investeringsbeskyttelse og ISDS i TTIP-aftalen*, og det er afgørende, at denne proces munder ud i en gennemsigtig og inklusiv dialog. EØSU kan spille en central rolle ved at lette forløbet.

1.11 Der udvises overordentlig stor interesse for TTIP fra alle sider af civilsamfundet i EU og USA. EØSU har allerede knyttet fremragende forbindelser til erhvervsliv, fagforeninger samt landbrugs, forbruger- og miljøorganisationer i USA. Der er en udtalt vilje til at pleje og udvikle dette netværk, og EØSU har gode forudsætninger for at fremme og styrke den dialog og det samarbejde, der allerede pågår.

1.12 Udvalget bifalder, at en EØSU-overvågningsgruppe på tre medlemmer vil få adgang til dokumenter på lige fod med den rådgivende ekspertgruppe, Kommissionen har nedsat. Udvalget ser dette som en anerkendelse af dets rolle som formel rådgivende institution i henhold til Lissabontraktaten,

Anbefalinger

1.13 TTIP skal anerkendes af EØSU som stående prioritet i hele forhandlings- og gennemførelsesforløbet for enhver aftale. EØSU skal overvåge alle aspekter af TTIP-forhandlingerne nøje. Man skal anvende en projektorienteret tilgang og i samråd med civilsamfundet i EU og USA samt Kommissionen indkredse de områder, der er vigtigst for det fremtidige arbejde.

1.14 Der skal arbejdes ambitiøst og åbent på at skabe sammenhæng i lovgivningen, og forhandlingerne skal tage udgangspunkt i bedste praksis. Det er overordentlig vigtigt, at begge parter overholder garantierne om ikke at slække på standarderne.

1.15 Aftalen bør omfatte effektive mekanismer og lovgivningsmæssigt samarbejde for at gøre det lettere at iværksætte høringer på et tidligt tidspunkt, hvis eventuelle nye bestemmelser vil komme til at påvirke en af parternes interesser. Dette bør ikke få indflydelse på EU's, medlemsstaternes eller USA's ret til selv at foretage reguleringer vedrørende beskyttelse af sundhed, forbrugere, arbejdstagere og miljø i et for dem hensigtsmæssigt omfang.

1.16 Begge parter bør udvise et højt ambitionsniveau med hensyn til toldsatser og tilstræbe at fjerne og/eller udfase dem, også på følsomme områder. Dette skal gøres på en måde, så begge parter tilgodeses.

1.17 Deltagelsen i bilaterale handelsforhandlinger bør ikke svække EU's engagement i WTO og en stærk multilateral aftale.

1.18 Et stærkt og solidt kapitel om bæredygtig udvikling skal være en central del af aftalen, og bør indeholde følgende vigtige komponenter:

- begge parter bør bekræfte de forpligtelser, de har indgået i forbindelse med medlemskabet af Den Internationale Arbejdsorganisation (ILO),
- de otte grundlæggende ILO-konventioner, som blev godkendt af WTO i Singapore-erklæringen fra 1996 skal fungere som minimumsstandarder,
- den fælles forpligtelse til effektiv gennemførelse, fremme og styrkelse af lovgivning og initiativer på miljøområdet skal bekræftes,

— man bør forpligte sig til at sikre og fremme bevarelse, bæredygtig udnyttelse samt forvaltning af naturressourcer og centrale multilaterale miljøaftaler.

1.19 EØSU bør medvirke til at muliggøre en bred dialog om ISDS efter gennemførelsen af Kommissionens høring om investeringsbeskyttelse og ISDS i TTIP-aftalen. Kommissionen bør bidrage til dette ved at præcisere, hvordan den vil vurdere og tage hensyn til resultaterne af høringen og fastlægge en foreløbig definition af termer som »uvederhæftig« i forbindelse med det erklærede mål om »undgåelse af uvederhæftige krav«, eller »offentligt formål« med hensyn til de påtænkte undtagelser fra forbuddet mod ekspropriation.

1.20 EØSU bør som led i sine igangværende projektaktiviteter vedrørende TTIP udarbejde en initiativudtalelse om tvistbilæggelse mellem investor og stat (ISDS).

1.21 EØSU støtter medtagelsen af et kapitel om små og mellemstore virksomheder (SMV).

1.22 De særlige kendetegn ved offentlige tjenester skal bevares i overensstemmelse med forpligtelserne i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde.

1.23 Det er helt afgørende at sikre energiforsyningen og adgangen til strategiske råstoffer. TTIP bør også fremme energieffektiviteten og vedvarende energikilder samt sikre begge parter ret til at bevare eller fastlægge standarder og forskrifter på området, samtidig med at man så vidt muligt forsøger at opnå konvergens mellem standarderne i EU og USA.

1.24 Det er overordentlig vigtigt, at der er lige adgang til offentlige indkøb på begge sider af Atlanterhavet. Dette må dog ikke udhule medlemsstaternes og de lokale og regionale myndigheders muligheder for at føre deres egne demokratisk vedtagne politikker på social- og miljøområdet.

1.25 Begge parter i aftalen bør anerkende, at man kun kan opnå bred offentlig opbakning til en aftale, hvis man fremmer og beskytter forbrugernes interesser.

1.26 Der skal tages hensyn til EU's nuværende landbrugs- og landbrugsfødevarerkræfter, og forsigtighedsprincippet, der er fastlagt i Lissabontraktaten, skal overholdes.

1.27 TTIP bør tilvejebringe en praktisk løsning med henblik på at opnå retssikkerhed for virksomheder, der baserer sig på geografiske betegnelser.

1.28 Man bør gennem hele forhandlingsprocessen afholde informationsmøder for civilsamfundet i slutningen af hver forhandlingsrunde. Informationsmøderne bør afholdes indtil sidste høringsfase forud for paraferingen. De vil opnå en meget større støtte i offentligheden, hvis Kommissionen gør det klart, at de er rådgivende og at forhandlerne vil tage behørigt hensyn til interessenterernes holdninger.

1.29 Civilsamfundet bør have en stærk fælles overvågningsmekanisme, som bør udgøre en helt central del af aftalen. I den forbindelse bør begge parter forpligtes til at høre repræsentanter for civilsamfundet gennem en særlig intern rådgivningsgruppe, hvor økonomiske, sociale og miljømæssige interesser er repræsenteret på lige fod. EØSU bør spille en hovedrolle i EU-delen af denne mekanisme. De interne rådgivende grupper bør:

— have kompetence til at udstede anbefalinger til de nationale myndigheder og de fælles politiske myndigheder, der er omfattet af aftalen (f.eks. et fælles udvalg for handel og bæredygtig udvikling). De politiske myndigheder bør effektivt forholde sig til disse anbefalinger inden for en bestemt tidsfrist,

— have mulighed for at modtage formelle forslag fra andre civilsamfundsorganisationer vedrørende gennemførelsen af kapitlet om bæredygtig udvikling og videresende disse til de politiske myndigheder til opfølgning,

- have bemyndigelse til at fremsætte udtalelser og anbefalinger på forslag fra tredjeparter.
- have mulighed for på visse betingelser at bede parterne om at iværksætte en høringsprocedure eller en procedure for tvistbilæggelse for tilsidesættelse af bestemmelserne i kapitlet om bæredygtig udvikling.

1.30 Derudover er det vigtigt at fastlægge, at repræsentanterne for begge parter interne overvågningsmekanismer afholder mindst ét årligt møde som fælles organ for at revidere gennemførelsen af kapitlet om bæredygtig udvikling og fremlægge fælles meddelelser og anbefalinger for parterne.

1.31 Den transatlantiske arbejdsmarkedsdialog og den transatlantiske miljødialog skal genoptages inden for rammerne af Det Transatlantiske Økonomiske Råd. Hermed gentager EØSU det krav, det fremsatte i sin udtalelse fra marts 2009 ⁽¹⁾.

1.32 EØSU bør snarest muligt oprette en kontaktgruppe for EU og USA.

2. Indledning og baggrund

2.1 Da det blev offentliggjort, at forhandlingerne om et omfattende transatlantisk handels- og investeringspartnerskab mellem USA og EU blev indledt, udsendte formanden for Europa-Kommissionen, José Manuel Barroso, formanden for Det Europæiske Råd, Herman Van Rompuy og USA's præsident Barack Obama en fælles erklæring. Her forklarede de, at forhandlingerne vil gøre USA og EU i stand til ikke blot at udvide handlen og investeringerne på tværs af Atlanten, men også til at bidrage til udviklingen af globale regler, som kan styrke det multilaterale handelssystem.

2.2 Disse erklæringer understreger aftalens muligheder for at sætte standarder i en multilateral kontekst. I den seneste tid har EU åbnet, og i nogle tilfælde afsluttet forhandlinger om en række bilaterale handelsaftaler. Selv om disse aftaler rummer betydelige muligheder, gentager EØSU, at det klart foretrækker en solid multilateral aftale forhandlet gennem WTO. Det er vigtigt, at EU fortsætter denne kurs og bygger videre på de beskedne resultater, der blev opnået på ministerkonferencen i Bali i 2013.

3. Politisk baggrund

3.1 På begge sider af Atlanterhavet og på begge politiske fløje i USA hersker der stor politisk vilje til at opnå positive resultater af TTIP-forhandlingerne. Man bør stræbe efter at afslutte forhandlingerne i den nuværende amerikanske regerings mandatperiode.

3.2 Udvalget gentager sit ønske om, at det hjertelige og positive klima i forhandlingerne kan fortsætte og bidrage til et positivt resultat af forhandlingerne. Det er opmuntrende, at man fra begge sider forsikrer, at forhandlingerne ikke vil medføre, at der slækkes på standarderne. I betragtning af dette spørgsmåls følsomme karakter og den maksimale gennemsigtighed, som et bredt udsnit af civilsamfundet over for EØSU har ytret ønske om, følger EØSU forhandlingerne nøje og ser frem til en udveksling af bedste praksis i den forbindelse.

3.3 Udvalget pointerer, at alle faser i forhandlingerne, indtil den endelige aftale foreligger, kræver bred opbakning fra EU's borgere, som »repræsenteres direkte på EU-plan i Europa-Parlamentet«, jf. artikel 10, stk. 2, i TEU. EØSU beder derfor Rådet og Kommissionen om, at procedurerne i artikel 218, især stk. 10, i TEUF nøje overholdes, således at Europa-Parlamentet »straks underrettes fuldt ud i alle faser af proceduren«.

3.4 Forhandlingspartnerne skal gøre en energisk indsats for, at civilsamfundet løbende høres og holdes underrettet i hele forhandlingsprocessen. Det er afgørende vigtigt, at der hersker fuld åbenhed om processen, og at teksterne gøres tilgængelige for interessenterne så tidligt som muligt, så konstruktive kommentarer kan fremsættes på et tidspunkt, hvor de kan blive taget med i betragtning under forhandlingerne. Det vil også bidrage til at sikre en smidig overgang, når den nye Kommission udpeges.

⁽¹⁾ EUT C 228 af 22.9.2009, s. 32–39.

3.5 Afsløringerne om det amerikanske nationale sikkerhedsagenturs (NSA) spionage har tæret på de transatlantiske bånd. Tysklands forbundskansler Angela Merkel kædede det følsomme spørgsmål om NSA sammen med de igangværende handelsforhandlinger i en tale til forbundsdagen den 18. november 2013, hvor hun betonedede, at de fortsatte beskyldninger mod USA uden tvivl sætter de transatlantiske bånd og derfor også forhandlingerne om en frihandelsaftale på en hård prøve. Merkel sagde: »Disse påstande er alvorlige. De skal afklares og, hvad vigtigere er for fremtiden, tilliden skal genopbygges.« Europa-Parlamentet har vedtaget en resolution⁽²⁾, som fastlægger, at det kan true Europa-Parlamentets godkendelse af handelsaftalen mellem EU og USA, hvis NSA ikke indstiller sin altomfattende masseovervågning. Udvalget håber, at problemerne på dette område kan løses med diplomatisk snilde og god vilje.

3.6 TTIP-forhandlingerne bliver en lakmestest for genoprettelsen af den nødvendige tillid, og det er vigtigt at huske på det positive budskab, der kom til udtryk i meddelelsen fra Det Hvide Hus' stabschef til formanden for repræsentanternes hus i marts 2013, og som slog tonen an for forhandlingerne: »Den potentielle nytte retfærdiggør i overvældende omfang indsatsen«. Det er denne indstilling, der præger udvalgets egne overvejelser.

4. Analyser af de økonomiske, sociale og miljømæssige virkninger af TTIP

4.1 Det er berettiget at føle skepsis i forhold til udsigterne til fremskridt i forhandlingerne, når man tænker på tidligere erfaringer i den retning, navnlig Sir Leon Brittans initiativ fra 1998 og den senere transatlantiske dialog i 00'erne. For at sikre en situation, der giver begge parter fordele, er vi nødt til at se på fælles analyser, der mere indgående undersøger udsigterne til jobskabelse og eventuel tabt beskæftigelse på begge sider. Uden vækst vil der imidlertid ikke opstå nye arbejdspladser. En analyse fra 2010 foretaget af Copenhagen Economics om virkningen af EU's udadgående direkte udenlandske investeringer viste, at dette ikke havde nogen målbar effekt på beskæftigelsen. Disse resultater er også relevante i denne sammenhæng.

4.2 EU bør lægge sig i selen for at opnå et positivt udfald af TTIP-forhandlingerne. Det er vigtigt at sikre gensidighed, når det gælder markedsadgang. Nye studier⁽³⁾, bl.a. Kommissionens konsekvensanalyse, viser, at der er brug for en vidtgående aftale, hvis vi skal kunne opnå mærkbare fordele.

4.3 Forhandlingerne bør bygge videre på de hidtidige positive resultater. Man regner med, at forbindelserne mellem EU og USA allerede tegner sig for i alt 13 millioner arbejdspladser og investeringer for næsten 3,9 billioner USD, svarende til 45 % af det globale BNP.

4.4 Der er allerede foretaget grundige statistiske fremskrivninger. Ifølge Centre for Economic Research vil en vidtgående aftale føre til en stigning i BNP på 119 milliarder euro i EU og en stigning på 95 milliarder i USA.

Business Coalition for Transatlantic Trade har beregnet, at TTIP vil skabe 0,5 millioner højt betalte arbejdspladser i EU og USA.

4.5 Andre prognoser er dog knap så optimistiske. F.eks. vurderer Center for Economic Policy Research (CEPR), at størstedelen af de nye arbejdspladser vil opstå inden for sektorer med lavtuddannede arbejdstagere, mens navnlig antallet af arbejdspladser for højtuddannede inden for elektroniksektoren i EU vil dale. De vurderer, at 0,2- 0,5 % af EU's arbejdskraft kan blive nødt til at skifte job som følge af de økonomiske forandringer, som TTIP vil medføre. Det er vigtigt at blive opmærksom på disse forandringer på et tidligt tidspunkt og at reagere hensigtsmæssigt på dem i de berørte sektorer/medlemsstater, så man kan identificere de kvalifikationer, der kan overføres, og omskole de relevante arbejdstagere.

4.6 Det kan ikke undgås, at virkningerne af en positiv TTIP vil blive ujævnt fordelt — der vil være nationale, regionale og sektorbestemte forskelle. Derfor skal de statistiske fremskrivninger ajourføres og overvåges løbende, efterhånden som forhandlingerne skrider frem, lige som visionerne skal sammenholdes med den virkelighed, der viser sig.

4.7 Det er meget vigtigt, at EØSU støtter og holder sig informeret om sådanne nødvendige konsekvensanalyser på områder som jobskabelse, jobmobilitet, jobkvalitet og teknologianvendelse.

⁽²⁾ <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2014-0230+0+DOC+XML+V0//EN&language=EN>

⁽³⁾ Jf. »Reducing Transatlantic Barriers to Trade and Investment — An Economic Assessment« — Centre for Economic Policy Research, London, March 2013. http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2013/march/tradoc_150737.pdf

4.8 Sådanne studier indgår allerede i EU-processen (f.eks. den handelsrelaterede bæredygtighedsvurdering, som lige nu udføres for Kommissionen ⁽⁴⁾), men det er afgørende, at processen præges af bred opbakning, åbenhed og gennemsigtighed, og at civilsamfundet inddrages løbende. EØSU er parat til at yde et væsentligt, regelmæssigt bidrag til denne proces. Civilsamfundet bør involveres løbende og på konstruktiv vis, og den grundlæggende anerkendelse af dets rolle bør præge hele forløbet. Denne udtalelse udgør EØSU's indledende bidrag til dette.

4.9 Udvalget forbeholder sig retten til at bedømme de mulige resultater i lyset af disse overvejelser.

5. Eliminering af toldsatser i den transatlantiske handel

5.1 Selv om toldsatserne er relativt lave, er der særligt høje toldsatser for følsomme produkter på begge sider af Atlanterhavet, bl.a. for tobak, tekstil og beklædning, sukker, fodtøj, mejeriprodukter og visse grøntsager. Desuden opretholder USA høje toldsatser for tilberedte fødevarer, tilberedt fisk og kød, tilberedte varer af korn, pasta og chokolade. For operatører fra disse sektorer kan fjernelse af toldsatserne fungere som et særligt incitament til eksportaktiviteter.

5.2 Derudover bærer den transatlantiske handel præg af en betydelig grad af virksomhedsintern handel og handel med mellemprodukter. Slutprodukterne er ofte et resultat af en relativt kompliceret forsyningskæde, hvor selv lave toldsatser kan få en markant effekt på produktets konkurrencedygtighed. Derfor bør man fjerne så mange afgifter som muligt, så snart aftalen træder i kraft. Overgangsperioden for de resterende afgifter bør ikke overstige fem år.

6. Overvindelse af grundlæggende forskelle i henseende til regulering og standardisering

6.1 Det er almindeligt anerkendt i både USA og EU, at TTIP har stort potentiale på reguleringsområdet. EØSU bifalder den udtrykkelige forpligtelse, der kommer til udtryk i EU's chefforhandler Ignacio Garcia Berceros udsagn om, at »disse forhandlinger handler ikke — og jeg gentager: ikke om at sænke standarderne.«

6.2 Dette punkt har central betydning for EØSU. I lyset af ovennævnte udtalelse og det faktum, at den også blev gentaget af USA's chefforhandler Dan Mullaney på informationsmødet for civilsamfundet i november 2013, afholder EØSU sig i nærværende udtalelse fra at påpege nogle af de mange bekymringer, som vil opstå, hvis denne forpligtelse ikke efterkommes til fulde.

6.3 USA er ikke kun EU's største handelspartner, men er også en ligesindet partner, som vi deler mange idealer og værdier med. Der langt flere ligheder mellem EU og USA, end der er meningsforskelle. Det er en sjælden situation — og et enestående udgangspunkt for et ambitiøst resultat. For at frigøre eksportens fulde potentiale bør vi fokusere på at fjerne og finde løsninger på ikketoldmæssige handelshindringer til gavn for begge sider, og samtidig opretholde det nuværende niveau for standarder og beskyttelse af borgerne, forbrugerne, arbejdstagerne og miljøet. Det skal vi bygge videre på.

6.4 Der er imidlertid forskellige tilgange til regulering/standardisering, og der er brug for mere tilbundsående undersøgelser inden for en række sektorer, bl.a. når det gælder kemikalier, fødevarerikkerhed, landbrug, motorkøretøjer, kosmetik, tekstiler/beklædning og lægemidler. Det bør på flere områder være muligt at opnå gensidige fordele ved hjælp af større sammenhæng i lovgivningen, harmonisering og gensidig anerkendelse af testning og overensstemmelsesvurderinger for at opnå ensartede resultater af ensartede processer. Alle disse muligheder bør dog være i tråd med internationale standarder.

6.5 Med henblik på at lette handelen bør moderniseringen af procedurerne og toldsamarbejdet føre til forenkling og fjernelse af unødvendige gebyrer og kontroller.

⁽⁴⁾ <http://www.trade-sia.com/ttip/>

6.6 Det bør være en central del af et tættere lovgivningsmæssigt samarbejde mellem EU og USA, at man fremmer og udveksler bedste praksis samt at sikkerheden, sundheden og den økonomiske velstand forbedres for borgerne på begge sider af Atlanterhavet.

6.7 Forhandlingerne om tekniske handelshindringer (TBT) bør være præget af et lignende ambitionsniveau. Her bør et »TBT-plus«-kapitel, med udgangspunkt i målsætningen om ikke at sænke standarderne, udgøre en af mulighederne for at fremme tilliden til vores respektive lovgivningssystemer.

6.8 Desuden bør man indarbejde effektive mekanismer til forebyggelse af nye hindringer ved på et tidligt tidspunkt at foretage høringer om lovgivning, der kan få væsentlig betydning for industrien i USA eller EU, forudsat at alle berørte parter sikres mulighed for at medvirke. Det bør ikke påvirke retten til at regulere i overensstemmelse med det niveau for sundhed, beskyttelse af borgerne, forbrugerbeskyttelse og standarderne for arbejdsmarkedet og miljøet, som partnerne finder hensigtsmæssigt for samfundet.

6.9 Det er vigtigt, at de regulerende myndigheders beslutningspraksis på begge sider af Atlanterhavet samt reguleringssamarbejdet mellem EU og USA bygger på en række principper som gennemsigtighed, ansvarlighed samt en åben og upartisk politikudformning, der tager hensyn til alle dele af samfundet.

6.10 Forskellene mellem aftaleparternes regler og standarder kan reduceres væsentligt ved hjælp af omfattende dialoger og høringer på et tidligt tidspunkt i processen. På den måde kan man ikke alene mindske forskellene, men også sænke omkostningerne for både producenter og forbrugere.

7. Bæredygtig udvikling og forskellige standarder

7.1 EU og USA spiller en vigtig rolle i debatten om bæredygtig udvikling på globalt plan, og også med hensyn til det internationale samarbejde om at nå målsætningerne på dette område. Samtidig er det vigtigt for både EU og USA at arbejde henimod bæredygtig udvikling på alle tre hovedområder (økonomisk vækst, social udvikling og miljøbeskyttelse) til deres egne borgers bedste. Hvad det angår, vil TTIP og i særdeleshed den del, der vedrører handel og bæredygtig udvikling, give EU og USA mulighed for at bekræfte deres tilsagn om at fremme bæredygtig udvikling gennem deres politikker og gennem øgede handels- og investeringsaktiviteter, dialog og samarbejde inden for rammerne af den kommende aftale.

7.2 Siden december 2009 har EU i tråd med Lissabontraktaten⁽⁵⁾ stræbt efter at indarbejde et kapitel om handel og bæredygtig udvikling i alle nye handelsaftaler. Både EØSU og Europa-Parlamentet bakker stærkt op om dette.

7.3 Det er vigtigt, at den nye aftale bekræfter begge parter ret til at regulere og etablere deres egne prioriteter, politikker og lovgivning vedrørende bæredygtig udvikling på linje med parternes forpligtelser til at overholde internationale standarder og aftaler.

7.4 Kommissionens ofte citerede tilsagn om, at EU's standarder for sundhed, sikkerhed, miljø, arbejde og forbrugerbeskyttelse ikke bliver sænket, bifaldes. EØSU bør også overvåge dette for at sikre, at tilsagnet ikke bliver udvandet.

7.5 Vi bør bygge videre på dette ved at fastlægge en række nøglespørgsmål og foreslå positive løsninger, bl.a. vedrørende sociale spørgsmål. TTIP skal anerkendes af EØSU som stående prioritet i hele forhandlings- og gennemførelsesforløbet.

7.6 Aftalepartnerne bør bekræfte deres forpligtelse til effektiv gennemførelse og håndhævelse af lovgivningen på arbejdsmarkedsområdet. De bør også bekræfte de forpligtelser, der følger med medlemskabet i Den Internationale Arbejdsorganisation (ILO), herunder ILO-erklæringen fra 1998 om grundlæggende principper og rettigheder på arbejdspladsen, som er bindende for alle ILO-medlemmer. De otte grundlæggende ILO-konventioner, som i 1996 blev godkendt af WTO i Singapore-erklæringen, skal fungere som minimumsstandarder vedrørende de sociale aspekter af et eventuelt kapitel om bæredygtig udvikling i TTIP, analogt med de frihandelsaftaler⁽⁶⁾, som EU har indgået i den senere tid.

⁽⁵⁾ Artikel 207 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF) vedrørende principperne for EU's handelspolitik og artikel 3, stk. 5, og artikel 21 i traktaten om Den Europæiske Union om de generelle principper for EU's optræden udadtil med henvisning til bl.a. EU's støtte til handel og bæredygtige udvikling.

⁽⁶⁾ (EUT L 127 af 14.5.2011, s. 62-65).

7.7 EU har altid fremmet en den »sociale dagsorden« i virkeliggørelsen af det indre marked, og EØSU er selv et konkret eksempel på EU's engagement for dialog og konsensus. Samtidig med at man udviser respekt for USA's noget anderledes sociale model, bør EU udtrykkeligt fremme og stå vagt om sin egen model, som bygger på social solidaritet.

7.8 Begge parter bør anerkende vigtigheden af global miljøforvaltning og globale regler for at håndtere fælles miljøproblemer. De bør bekræfte deres forpligtelse til effektiv gennemførelse og håndhævelse af lovgivningen på miljøområdet. Desuden bør begge parter gentage deres tilsagn om fortsat at arbejde for at sikre og fremme bevarelse, bæredygtig udvikling og forvaltning af naturressourcer, I den forbindelse bør parterne også bekræfte deres engagement i multilaterale miljøaftaler.

7.9 TTIP bør også give EU og USA mulighed for yderligere at fremme handel og investeringer, der understøtter bæredygtig udvikling, f.eks. liberalisering af handel med miljøvenlige produkter og tjenesteydelser (i tråd med det initiativ, der blev præsenteret i Davos den 24. januar 2014, og som begge parter indgår i), fremme af virksomhedernes sociale ansvar og andre spørgsmål.

7.10 I modsætning til USA har EU endnu ikke indarbejdet arbejdsmarkeds- og miljøspørgsmål, som omfattes af kapitlet om bæredygtig udvikling, i den generelle tvistbilæggelsesprocedure. Sådanne spørgsmål bliver i stedet behandlet i en høringsprocedure, som ikke kan resultere i handelssanktioner. Denne holdning bærer ikke præg af nogen klar logik, og EØSU anmoder Kommissionen om at præcisere dette.

8. Investeringer

8.1 Med Lissabontraktatens ikrafttrædelse har EU nu fået beføjelser på investeringsområdet. En ny aftale vil erstatte alle eksisterende bilaterale investeringsaftaler mellem USA og ni medlemsstater.

8.2 På multilateralt niveau er EU og USA omfattet af WTO-aftalen om handelsrelaterede investeringsforanstaltninger. Denne aftale gælder imidlertid kun for foranstaltninger vedrørende varehandel, men ikke handel med tjenesteydelser eller andre nøgleområder, der har udviklet sig i de seneste tyve år. EU og USA indgik desuden en aftale i april 2012 om en række ambitiøse investeringsprincipper, og opfordrede andre lande til at gøre det samme.

8.3 Forslaget om at indarbejde en mekanisme til bilæggelse af tvister mellem investorer og stater (ISDS) har vakt stor interesse i offentligheden på begge sider af Atlanterhavet. EØSU bifalder Kommissionens anerkendelse af den store offentlige bekymring, der er opstået på grund af aggressive retssager ⁽⁷⁾, samt Kommissionens beslutning om at foretage en separat offentlig høring om investeringsbeskyttelse og ISDS som reaktion på offentlighedens massive interesse. Denne offentlige høring blev iværksat den 27. marts 2014 og er et glimrende eksempel på, at civilsamfundet opmuntres til at komme med input til forhandlingerne.

8.4 Efter EØSU's mening er det afgørende, at en eventuel ISDS-mekanisme i TTIP ikke hæmmer EU's medlemsstaters muligheder for at regulere i offentlighedens interesse. Udvalget noterer sig bestræbelserne i retning af større gennemsigtighed og vil udarbejde en initiativudtalelse om ISDS.

8.5 I paragraf 8 i det faktablad, som blev offentliggjort den 3. oktober 2013, fremlægger Kommissionen forslag til at forhindre potentielt misbrug af proceduren for tvistbilæggelse mellem investorer og stater. Udvalget mener imidlertid, at der stadig er uklarhed omkring definitionen af flere begreber, heriblandt begrebet »uvederhæftige krav« og »offentligt formål«. Det er vigtigt, at der hurtigst muligt fastlægges en ordentlig definition.

8.6 Efter EØSU's mening er det vigtigt, at EU's forhandlingsposition indeholder en række betingelser for indarbejdelse af ISDS i aftalen. En betingelse må være, at aftalens forskellige bestemmelser tillader medlemsstaterne at forfølge legitime politikmålsætninger, såsom beskyttelse af samfundet, miljøet, forbrugerbeskyttelsen, det finansielle systems stabilitet, offentlig sundhed og sikkerhed på en ikke-diskriminerende måde. Dette må være et vejledende princip for EU's forhandlere og bør nævnes udtrykkeligt i aftalen.

⁽⁷⁾ På nuværende tidspunkt føres der aggressive retssager af private selskaber mod suveræne stater, f.eks. Veolia mod Egypten og Philip Morris mod Australien.

9. SMV'er

9.1 I både EU og USA fungerer SMV'er og nystartede virksomheder som vigtige drivkræfter for vækst og jobskabelse. Over 20 millioner virksomheder i EU og 28 millioner virksomheder i USA er SMV'er. På begge sider af Atlanterhavet er SMV'er en vigtig kilde til innovation, nye produkter og nye tjenesteydelser, og de drager allerede nytte af den transatlantiske handel.

9.2 TTIP vil blive særligt værdifuld for SMV'er med tanke på, at handelshindringer ofte indebærer uforholdsmæssigt store byrder for små virksomheder, der har færre ressourcer til at imødegå hindringerne end store virksomheder. Aftalen kan eventuelt medføre fordele for SMV'er på områder som toldsætter, lovgivningsspørgsmål og ikketoldmæssige hindringer, tjenesteydelser, elektronisk handel, offentlige indkøb, afgifter og handelslettelser samt intellektuelle ejendomsrettigheder.

9.3 EØSU støtter medtagelsen af et kapitel om små og mellemstore virksomheder (SMV). Et sådant kapitel kan fastsætte mekanismer for et samarbejde mellem aftalparterne med henblik på at gøre det lettere for SMV'er at deltage i den transatlantiske handel. Man kan også indarbejde bestemmelser om et SMV-udvalg, der kan hjælpe SMV'erne, og om udvikling af en webbaseret informationsplatform og andre ressourcer for at hjælpe virksomhederne med at forstå bestemmelserne i aftalen og forklare, hvordan de kan drage nytte af dem.

10. Forbrugernes interesser

10.1 Forbrugernes tillid er en forudsætning for, at aftalen bliver en succes. Hvis forbruget øges, følger væksten og beskæftigelsen trop. Derfor er det afgørende, at forbrugerne får garantier, som skaber tillid til det transatlantiske marked. Det klare løfte om, at de nuværende standarder ikke vil blive sænket, er en god begyndelse. Udfordringen består i at føre dette løfte ud i livet og sikre en klar lovramme for at undgå, at standarderne sænkes, samt ved siden af andre initiativer at sørge for, at civilsamfundet holdes behørigt og rettidigt løbende underrettet om processen omkring lovgivningsmæssig konvergens. Der bør også indarbejdes bestemmelser, der sikrer borgernes ret til at kræve gennemførelse, hvis sådanne bestemmelser ikke overholdes.

10.2 Der er bekymring for, at åbne grænser og afskaffelse af handelshindringer kan medføre større udbredelse af forurenede fødevarer med de konsekvenser, det måtte føre med sig. TTIP giver dog mulighed for at udvikle et fælles varslingsystem for både EU og USA, med det formål at forbedre forbrugerbeskyttelsen og minimere negative konsekvenser for handelen i et sådant negativt scenarie.

10.3 Man skal kunne spore fødevarer og afledte produkter for at kunne garantere sikkerheden og kvaliteten og give forbrugerne mulighed for at træffe informerede valg. TTIP giver begge parter mulighed for at opnå større forståelse for de komplekse, globale fødevarerforsyningskæder og -netværk og udvikle stærke, kompatible og interoperable strategier, der kan sikre sporbarheden og fødevarernes ægthed, herunder systemer for identifikation af dyr.

10.4 Der bør oprettes obligatoriske systemer for rapportering og informationsudveksling om nye produkter for at holde opsyn med markedsindførelsen af industrielt fremstillet nanomateriale. Der bør oprettes en omfattende og offentligt tilgængelig fortegnelse til registrering af sidstnævnte.

11. Tjenesteydelser

11.1 Der er solidt statistisk belæg for, at øget handel og større investeringer i tjenesteydelsessektoren rummer et stort potentiale for vækst. Derfor er det vigtigt, at aftalen indeholder hensigtsmæssige forpligtelser vedrørende tjenesteydelser (herunder finansielle tjenesteydelser) for begge sider. Bedre markedsadgang har høj prioritet hos EU's virksomheder.

11.2 I forhandlingerne skal der også tages behørigt hensyn til den særlige karakter, der præger EU's offentlige tjenesteydelser. De skal bevares i overensstemmelse med forpligtelserne i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde.

11.3 Samarbejdet på lovgivningsområdet bør også omfatte tjenesteydelser. Man bør tilstræbe et tættere samarbejde mellem lovgivere, større åbenhed og afskaffelse af unødvendige og tyngende krav.

12. Landbrug og landbrugsfødevarer

12.1 Aftalen bør for eksempel have høje målsætninger, når det gælder sundhedsmæssige og plantesundhedsmæssige foranstaltninger (SPS). USA og EU bør ved forhandling søge at tilvejebringe et ambitiøst »SPS-plus«-kapitel.

12.2 Metoderne for landbrugs- og fødevarerproduktion i USA og EU (bl.a. dyrevelfærd, bestemmelser vedrørende fødevarerens sikkerhed og anvendelse af plantebeskyttelsesmidler) udvikler sig under meget forskellige vilkår. I USA baseres beslutninger om, hvorvidt et produkt kommer på markedet eller ej, udelukkende på videnskabelige overvejelser, mens lignende beslutninger i EU tager udgangspunkt i »forsigtighedsprincippet«. Forhandlingerne skal tage hensyn til disse forskelle i tilgangen.

12.3 Kommissionens førnævnte tilsagn om, at EU's standarder, bl.a. med hensyn til forbrugerbeskyttelse, ikke bliver sænket, bør medvirke til at skærpe vores opmærksomhed omkring fødevarerens sikkerhed (genmodificerede fødevarer, hormoner i kød, kemisk rensning af fødevarer osv.), og samtidig sikre systematisk overholdelse af forsigtighedsprincippet (som er fastlagt i Lissabontraktaten). Man bør opretholde et højt fødevarerens sikkerhedsniveau på begge sider af Atlanten i bestræbelserne på at opnå større overensstemmelse mellem lovgivningssystemerne i USA og EU.

13. Offentlige indkøb

13.1 Offentlige indkøb er et særlig følsomt spørgsmål, hvor EU imidlertid bør indtage en mere offensiv stilling, eftersom amerikanske virksomheder på nuværende tidspunkt har større fordele af åbenheden på EU's marked end omvendt. Det er overordentlig vigtigt, at niveauet for adgang til offentlige indkøb er det samme i både EU og USA.

13.2 Forhandlerne må sikre, at medlemsstaternes og de lokale og regionale myndigheders muligheder for at føre deres egne demokratisk vedtagne politikker på social- og miljøområdet ikke udhules.

14. Databeskyttelse

Der er bekymring for, at TTIP vil kunne svække reglerne for databeskyttelse i EU og USA og udgøre en trussel mod borgernes datasikkerhed og privatlivets fred. I tråd med den forpligtelse, der nævnes i punkt 6.1, er det helt afgørende, at standarderne på dette område ikke sænkes, og at EU-borgerne sikres samme beskyttelsesniveau under EU's nuværende databeskyttelseslovgivning, når de kommer i berøring med virksomheder i USA.

15. Energi og strategiske råvarer

15.1 Det er yderst vigtigt at sikre energiforsyningen. Sikring af energiforsyningen og strategiske råvarer er et spørgsmål, der bør have prioritet i hele aftalen. Den bør indeholde bestemmelser, som gør det muligt at identificere nuværende og fremtidige flaskehalse i forsyning og infrastruktur, som vil kunne påvirke handelen. Man bør også indarbejde mekanismer for håndtering af forsyningskriser og -afbrydelser.

15.2 Energieffektivitet og fremme af vedvarende energi er en vigtig del af EU's og USA's energipolitik. TTIP bør fremme disse mål og garantere begge parter ret til at opretholde eller etablere standarder og bestemmelser for f.eks. den energimæssige ydeevne for produkter, udstyr og processer, samtidig med at man tilstræber så stor konvergens som muligt mellem EU's og USA's standarder.

16. Geografiske betegnelser

EU's eksport til USA udgøres i høj grad af produkter med høj merværdi, hvor systemet for geografiske betegnelser spiller en vigtig rolle. Dette system beskytter EU's produkter mod imitation og bedrageri og gør det vanskeligere at vildlede forbrugerne. TTIP bør tilvejebringe en praktisk løsning med henblik på at opnå retssikkerhed for virksomheder, der baserer sig på geografiske betegnelser.

17. Civilsamfundets rolle og inddragelse

17.1 EØSU bifalder den nu veletablerede proces, hvor der afholdes et stort informationsmøde for civilsamfundet aktører efter hver forhandlingsrunde. Det er afgørende, at alle interessenter fortsat høres, og at EØSU's vigtige rolle i denne proces anerkendes. Der hersker imidlertid bekymring i civilsamfundet for, at forhandlingsteksterne er belagt med unødvendig fortrolighed, som obstruerer informationsprocessen. Dermed opstår der overhængende fare for at underminere den offentlige tillid og støtte til TTIP-aftalen.

17.2 Det Transatlantiske Økonomiske Råd og de brister og forskelle, der har præget de fem transatlantiske dialoger (om handel, forbrugere, lovgivere, arbejdsmarked og miljø) blev udmærket belyst i EØSU's udtalelse om emnet fra marts 2009⁽⁸⁾. Som de transatlantiske dialoger om erhvervsliv og forbrugere viser, kan disse organer — hvis de oprettes og anvendes rigtigt — yde et væsentligt bidrag til forhandlingerne. EØSU gentager derfor sin opfordring til at genoptage den transatlantiske arbejdsmarkedsdialog og den transatlantiske miljødialog.

17.3 Som allerede nævnt indebærer TTIP både risici og muligheder, og civilsamfundet kommer til at spille en central rolle for, om resultatet af forhandlingerne godkendes eller ej.

De seneste bilaterale handelsaftaler, som EU har indgået, har indeholdt omfattende bestemmelser om en overvågningsmekanisme i civilsamfundet.

17.4 Alle disse mekanismer vil få sui generis-karakter, hvor der tages hensyn til de konkrete omstændigheder. EØSU står imidlertid urokkeligt fast på sit krav om, at der hurtigst muligt skal findes en specifik mekanisme for TTIP, og at EØSU skal høres med hensyn til udformningen af den.

18. EØSU's rolle

18.1 EØSU's institutionelle rolle skal anerkendes i hele forhandlingsforløbet, og der skal føres en løbende dialog mellem EØSU, Kommissionen og Europa-Parlamentet i hele denne proces.

18.2 I Lissabontraktaten slås det fast, at EØSU danner bro mellem civilsamfundet og EU's institutioner, og dette er et grundlæggende aspekt af det nære samarbejde mellem EØSU og Kommissionen. Med tanke på TTIP's potentielle betydning er det særdeles vigtigt, at

- Kommissionen anerkender EØSU's centrale rolle og holder udvalget underrettet om alle aspekter af forhandlingsprocessen. I den forbindelse bifalder udvalget, at en EØSU-overvågningsgruppe på tre medlemmer vil få adgang til alle dokumenter på lige fod med den rådgivende gruppe i GD for Handel.
- civilsamfundet inddrages i hele forhandlingsforløbet,
- der — når aftalen foreligger — etableres en stærk og fuldt repræsentativ fælles overvågningsmekanisme i civilsamfundet. Her skal EØSU spille en fremtrædende rolle.

18.3 Selv om USA ikke har en organisation, der svarer til EØSU, viste besøget i Washington i februar 2014, at der findes en veludviklet organiseret civilsamfundsstruktur i USA, som matcher tredelingen i EØSU. Med TTIP får EØSU derfor en fremragende mulighed for at videreudvikle sin allerede etablerede politik for at pleje forbindelser til civilsamfundet på den anden side af Atlanterhavet. Derfor anbefales det at nedsætte en kontaktgruppe for forbindelser mellem EU og USA så snart som muligt.

18.4 Denne udtalelse markerer begyndelsen til — ikke slutningen af — EØSU's engagement i forhandlingerne om TTIP. Det anbefales at gøre deltagelse i overvågning af TTIP-forhandlingsprocessen på vegne af civilsamfundet til et løbende EØSU-projekt. Dette kan indebære flere udtalelser, offentlige høringer, seminarer, konferencer osv. om spørgsmål som bæredygtig udvikling, SMV'er, ISDS, offentlige indkøb samt specifikke sektoranalyser.

Bruxelles, den 4. juni 2014

Henri MALOSSE
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽⁸⁾ EUT C 228 af 22.9.2009, s. 32-39.